

målstegn ved Sovjetunionen og i øvrigt også ved kommuniststyret i Polen.

Vi er ikke ved et punktum i studier af den kolde krig, de vil fortsætte. Men lad mig slå fuldstændig fast, at jeg synes, at den metode, man har valgt ved at fortsætte dem under Forsvarsakademiet, er meget dårlig. Jeg forstår og deler helt den kritik, som er blevet rejst imod den idé.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Ja, det er jo tydeligt, at Det Radikale Venstre har en rigtig dårlig sag, når fodnotepolitikken skal forsvares.

Jeg vil gerne spørge den radikale ordfører, om han er enig med den tidligere tyske udenrigsminister Schultz, der sagde, at der ikke ville være nogen alliance, hvis de europæiske lande havde Danmarks holdning. Det var formuleringen til den daværende udenrigsminister, Uffe Ellemann-Jensen.

Jeg vil godt høre: Kan hr. Helveg se rigtigheden i den påstand, og er hr. Helveg enig i, at forudsætningen for, at Danmark kunne føre en ikkeeftergivenhedspolitik over for Øst, var, at vi var forankret i NATO-medlemskabet?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg beklager, men jeg kan ikke huske en udenrigsminister fra Tyskland, der hed Schultz, jeg kan huske en amerikansk udenrigsminister, der hed Shultz, men jeg kan være forkert orienteret, således at der også har været en tysk udenrigsminister af det navn.

Under alle omstændigheder synes jeg, hvis det nu er den amerikanske Shultz, vi taler om, at man skal læse DIIS-rapporten i dens helhed, læse, hvad de når frem til efter at have vejet for og imod. Efter at have lagt de oplysninger sammen, som de har, og have redegjort for deres ræsonnementer når de altså til det resultat, at fodnotepolitikken ikke i noget nævneværdigt omfang var skadelig for Danmark i NATO.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg bekræfter, at det naturligtvis var den amerikanske udenrigsminister, det drejede sig om, jeg kom til at fortælle mig. Men det ændrer ikke ved, at det jo ville være en kendsgerning, at vi, dersom vi ikke havde stået alene og havde haft nogle allierede, der førte en offensiv politik over for

Sovjet, så formentlig havde set en helt anden situation. I hvert fald ville der være gået længere tid, inden Sovjetunionen var kollapsede.

Jeg vil gerne spørge hr. Helveg Petersen som tidligere udenrigsminister, om han er enig med sin kollega, forhenværende forsvarsminister Hans Hækkerup, der har sagt, at fodnotepolitikken uden tvivl har skadet Danmarks omdømme blandt de allierede. Har hr. Helveg Petersen også i den efterfølgende periode oplevet, at der var et arbejde at rette op?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Den bedste viden til belysning af det spørgsmål mener jeg man finder i DIIS-rapporten, som jo når til det resultat, at fodnotepolitikken ikke i nævneværdigt omfang kunne siges at være skadelig for opfattelsen af Danmark som allieret i NATO.

Så er jeg da i øvrigt på det rene med, at NATO har spillet en fantastisk rolle i en meget lang periode, og NATO var heller ikke som følge af den danske fodnotepolitik i fare for at bryde sammen – også det kan man jo uden videre konstatere.

(Kort bemærkning).

Søren Pind (V):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at stille den radikale ordfører spørgsmål, for i virkeligheden syntes jeg, Det Radikale Venstre førte en klar, konsekvent politik. Jeg var uenig i den, men den var dog gennemført hele vejen igennem, kan man sige.

Men så kom bemærkningen om økonomerne i 1989, som sagde, at det jo var helt givet, at den sovjetiske samfundsøkonomi ville bryde sammen. Det får mig til at erindre, at i 1982 holdt Reagan en stor tale i Westminster, hvor han opfordrede til et korstog for frihed for Sovjet, og hvor han talte om den berømte askebunke i historien.

Den tale blev mødt af i øvrigt netop afdøde John Kenneth Galbraith fra Harvard, som sagde, at det sovjetiske system var succesfuldt, fordi det, i modsætning til hvad man gjorde i Vesten, brugte alle hænder på arbejdsmarkedet.

Seweryn Bialer fra Columbia Universitet fastslog dengang, at Sovjet ikke nu eller i det næste årti ville være i ægte økonomisk krise, Sovjet havde enorme ubrugte ressourcer af politisk og social stabilitet, som ville være tilstrækkelige til at udholde de største vanskeligheder.